

FORVALTNINGSPLAN FOR STABBEN FYRSTASJON

FLORA KOMMUNE • SOGN OG FJORDANE FYLKE

KYSTVERKET

INNHold

GENERELL DEL

Kystverkets fyrstasjoner.....	3
Innledning	3
Fredningsprosessen	3
Fredning av bygningene	3
Fredning av området som helhet.....	3
Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen	3
Vernemyndighet.....	3
Kravet om forvaltningsplan	3
Hensikten med forvaltningsplanen	3
Ny bruk – på fyrenes premisser.....	4
Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere	4
Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen	5
Formidling	5
Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene.....	5
Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider.....	6
Krav til håndverkere	6
Vedlikeholdshåndbok.....	6

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern og vedlikehold.....	6
Grunnholdninger til vern	6
Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper:	6
Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper.....	6
Større vedlikeholdsarbeider og endringer	7
Tilbakeføring	7

SPESIELL DEL

Stabben fyrstasjon	8
Kart og situasjonskart.....	9
Kart over det fredete området.....	10
Faktaopplysninger om Stabben fyrstasjon	11

Bygningspresentasjoner

1. Fyrvokterbolig med fyrtårn.....	13
2. Naust	22
Det fredete området	25

Vedlegg 1: Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner.....	26
---	-----------

Vedlegg 2: Fredningsvedtak for Stabben fyrstasjon.....	27
---	-----------

Vedlegg 3: Tilstandsoversikt Stabben fyrstasjon.....	37
---	-----------

Vedlegg 4: Tilstandsanalyse av Stabben fyrstasjon	
--	--

1. Fyrvokterbolig med fyrtårn.....	38
2. Naust	43

Forsidefoto: Stabben fyrstasjon, 20.03.2014. Foto: Kystverket.

Samtlige foto i den spesielle delen er fra samme dato.

Plantegninger på sidene 14 og 15 er basert på eldre arbeidstegninger.

GENERELL DEL

Tranøy fyrstasjon på Hamarøy, Nordland. Foto: Kystverket.

Kystverkets fyrstasjoner

Innledning

Fyrstasjonene forteller om en spesiell og svært viktig del av norsk historie. Satsingen på utbyggingen av fyrvesenet er en av de største i den norske stats historie, og utbyggingen av fyrstasjonene har bidratt til å utvikle Norge til den sjøfartsnasjon vi har vært og fremdeles er. Fyrstasjonene er også omfattet av en stor og stadig økende interesse, og ikke minst har de ofte en sterkt identitetsskapende funksjon for lokalbefolkningen. De fleste fyrstasjoner er monumenter i kystlandskapet, og Kystverket er som eier forpliktet til å forvalte disse kulturminnene med respekt for dem som har vært med på å bygge opp den maritime infrastrukturen vi i dag forvalter, og med omtanke for dem som kommer etter oss.

Fredningsprosessen

På bakgrunn av "Nasjonal verneplan for fyrstasjoner", som kom i 1997, fattet Riksantikvaren i tiden frem til 2001 vedtak om fredning etter kulturminneloven av 83 fyrstasjoner. Av disse er i dag 68 helt eller delvis fremdeles i Kystverkets eie (se oversikten i vedlegg 1). I 2001 besluttet Stortinget at de siste 31 bemannede fyrstasjonene skulle avbemannes, og denne prosessen ble avsluttet i 2006. Gjennom tidene er mange fyrstasjoner solgt, men i St.prp. nr. 29 (2006 – 2007) ble den da pågående avhendingsprosessen stoppet, og det ble bestemt at Kystverket skulle eie fyrstasjonene (med unntak for mulig overføring til Direktoratet for naturforvaltning). Samtidig ble det bestemt at Kystverket skulle stå for utleie slik at fyrstasjonene kunne gjøres tilgjengelige for allmennheten. Dette innebærer at "vern gjennom bruk" vil være et viktig prinsipp for etatens forvaltning av fyrstasjonene.

Fredning av bygningene

Bygningene på fyrstasjonen er fredet i henhold til § 15 i kulturminneloven. Dette innebærer at det ikke er tillatt å rive bygningene eller deler av disse, eksteriøret må ikke bygges om, heller ikke interiøret der dette er særskilt nevnt. Planløsningen kan ikke endres, og det kan ikke skiftes ut bygnings-elementer eller materialer. Alt vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle

materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

Fredning av området som helhet

Området rundt bygningene er fredet i henhold til § 19 i kulturminneloven. Hensikten er å bevare anleggets virkning i landskapet, og sørge for at anleggets karakter blir bevart. Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre områdets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen. Eldre strukturer som gjerder, rekkverk, jordkjellere, tekniske installasjoner osv skal ikke fjernes eller endres uten at det har vært nødvendig kontakt med vernemyndighetene. Det er viktig å bevare stedets egenart, og dette gir også en sentral premiss for hvordan det kan legges til rette for ny bruk av fireiendommene.

Hensynet til den tekniske driften av fyrstasjonen

I fredningsvedtakene står det at fredningen ikke skal være til hinder for den tekniske driften av fyrstasjonen. Dette betyr imidlertid ikke at Kystverket uten videre kan fjerne eller gjøre endringer på teknisk utstyr, selv om dette er sikkerhetsmessig begrunnet. Andre formuleringer i de forskjellige fredningsvedtakene gjør også at det kan være nyanser i hva som er tillatt og hva som er søknadspliktig. Generelt er det best å gå ut ifra at alle tiltak er søknadspliktig, spesielt i selve fyret, som er interiørfredet. Det er viktig at regionen har en god dialog med vernemyndighetene i en tidlig fase, ikke minst fordi etaten da kan få veiledning slik at planlagte tiltak kan bli gjennomført på en måte som også best mulig ivaretar hensynet til kulturminnet.

Vernemyndighet

Ansvar for den konkrete oppfølgingen og forvaltningen av fredningsvedtakene for de enkelte fyrstasjoner er delegert fra Riksantikvaren som nasjonal vernemyndighet til fylkeskommunenes regionale kulturminneforvaltning. Det er følgelig fylkeskommunen som skal behandle søknader om dispensasjon ved tiltak som krever slik tillatelse, og det er den aktuelle region i Kystverket som kan sende søknad om dispensasjon.

Kravet om forvaltningsplan

I henhold til kgl. res. av 1. september 2006 skal det utarbeides forvaltningsplan for alle fredede eiendommer i statens eie. I forskrift om fredning av statens kulturhistoriske eiendommer er det bestemt at forvaltningsplanene skal forelegges Riksantikvaren, som skal sikre at innholdet ivaretar formålet med fredningen.

Hensikten med forvaltningsplanen

Forvaltningsplanen skal både gi kunnskap om viktige generelle prinsipper for forvaltningen av fyrstasjonene som fredede kulturminner, og gi forståelse for det helhetlige miljøet og det særpreget som karakteriserer den enkelte fireiendommen, og som skal ivaretas i vernesammenheng.

Hensikten er å sørge for et best mulig utgangspunkt for å stille de rette spørsmålene og finne de rette løsningene når det gjelder vedlikehold, bruk og utvikling av den aktuelle fyrstasjonen.

Forvaltningsplanen består av en generell del, som er felles for alle fyrstasjonene, og en spesiell del, som omhandler den enkelte fyrstasjon.

Forvaltningsplanens spesielle del vil inneholde:

- Relevante eiendomsdata
- Presentasjon av fyreiendommen som helhet, de enkelte bygninger, anlegg og tekniske installasjoner, og området.
- Vurdering av utviklingsmuligheter for fyrstasjonen som helhet samt for de enkelte bygninger
- Eventuelle spesielle forhold for den aktuelle fyrstasjon
- Bygnings- og konstruksjonsdokumentasjon (foto og tegninger)
- Tilstandsanalyse, eventuelt med konkrete forslag til tiltak
- Historisk dokumentasjon
- Fredningsvedtaket

Når det gjelder historisk dokumentasjon, vil ikke den kunne være uttømmende i forvaltningsplanen for den enkelte fyrstasjon. Det er derfor viktig at man ved planlegging av konkrete tiltak, som tilbakeføring eller formidling, går aktivt inn for å finne ytterligere informasjon. Her vil Senter for eiendom og kultur og Kystverkmusea kunne bistå regionene og leietakerne.

Senter for eiendom og kultur har ansvaret for koordineringen av etatens arbeid med forvaltningsplaner. Utarbeidelsen av de konkrete forvaltningsplanene for de enkelte fyrstasjonene gjøres i nært samarbeid mellom regionene og Senter for eiendom og kultur.

Ny bruk – på fyrenes premisser

Ny bruk gjør det ofte ønskelig og noen ganger nødvendig med endringer av bygninger og tilrettelegging på området. Det er viktig å bruke tid på å vurdere hvordan slike tiltak kan gjøres så skånsomt som mulig, og uten at fyreiendommens egenart blir skadelidende. En liten endring ett sted kan virke harmløs, og det samme kan en annen et annet sted, og en tredje... men summen av disse delene kan bli en dårlig helhet som gir en lite harmonisk utvikling av stedet. Forvaltningsplanen skal bidra til at det blir lettere å ha helheten for øye når mulige endringer vurderes. I gjennomgangen av fyreiendommen som helhet og de enkelte bygninger blir det konkretisert forhold som det vil være viktig å ta hensyn til ved planlegging av større

vedlikeholdsarbeider og endringer, og det indikeres mulige bruksområder og utviklingspotensiale som Kystverket mener vil ivareta stedets egenart. Enkelte steder er det naturlig å gi klare føringer om hvor det vil være aktuelt å vurdere tilbakeføring, og eventuelt til hvilken epoke.

Fra Store Torungen. Foto: Kystverket.

Det lar seg oftest gjøre å finne gode løsninger som forener vern med ny bruk, selv om løsningene kan bli annerledes enn det man først så for seg. Å finne slike løsninger krever grundighet, vilje og kompetanse i både planlegging og gjennomføring av arbeidene. Felles samtaler mellom Kystverket som eier, leietaker som bruker, kommunen som forvalter av plan- og bygningsloven og fylkeskommunen som forvalter av fredningsvedtaket, vil ofte være vel anvendt tid – og ikke minst hvis diskusjonene kan finne sted nettopp på fyrstasjonen. Stedet er i høyeste grad part i saken, og kan ofte gi føringer gjennom sin tilstedeværelse!

Vern gjennom bruk – viktigheten av gode leietakere

Kystverket er avhengig av et samarbeid med leietakere som er interessert i å bidra til å ta vare på den viktige kulturarven som fyrstasjonene representerer. Staten vil i liten grad selv kunne benytte den bygningsmassen som er på fyrstasjonene utover de bygningene som er direkte knyttet til den tekniske driften av navigasjonsinstallasjonen, slik som maskinhus og fyrtårn. Vern gjennom bruk forutsetter et aktørsamarbeid, der gjerne også lokale og regionale myndigheter er engasjert, enten som leietakere, eller som aktive premissleverandører og bidragsytere i utviklingen av stedet.

Kystverket benytter en standard leieavtale ved utleie av fyrstasjoner, også for de som ikke er fredet. Avtalen har følgende generelle formål og forutsetninger:

- Uavhengig av om eiendommen er helt eller delvis fredet, skal eiendommen bevares og sikres som kulturminne, og eiendommens egenart skal bevares.

- Leietaker skal ivareta og videreutvikle allmennhetens adgang til fyreiendommen. Leietakers aktivitet på stedet må tilpasses allmennhetens interesser slik at den ikke kommer i konflikt med disse interessene.
- Leietaker forplikter seg til å holde utleier løpende orientert om planene for utviklingen og bruken av leieobjektet.
- Utleier vil bidra med rådgivning ved videre vedlikehold og istandssetting av leieobjektet. Utleier vil løpende vurdere mulighetene for å bidra til vedlikehold og/eller oppgradering av leieobjektet ut fra de til enhver tid gitte budsjetttrammer.
- Leietaker må ikke bruke, eller tillate at andre bruker, leieobjektet til bolig.
- Leietaker forplikter seg til å legge særlig vekt på miljøvern i forhold til bruk og vedlikehold av leieobjektet.

I tillegg skal det formuleres egne punkter som uttrykker formål og forutsetninger for leieforholdet ved den enkelte fyrstasjon. En slik formålsparagraf i en leieavtale understreker nødvendigheten av et nært samarbeid og tett kommunikasjon mellom Kystverket og leietakerne – dette er ikke et vanlig leieforhold, men gjelder samarbeid om et kulturminne!

Avtalen omtaler også samarbeidet om vedlikeholdsarbeidet på fyrstasjonen. Det er Kystverket som i siste instans er ansvarlig for å sette opp arbeidsprogram for det enkelte år og gi nødvendige føringer for hva som skal gjøres og på hvilken måte. Bortsett fra ved kritiske hendelser, slik som ved stormskader, skal ikke leietaker utføre noen tiltak på eiendommen uten at dette er godkjent av eier. Det er også eier som er ansvarlig for at alle nødvendige tillatelser er innhentet fra vernemyndighetene.

Kjeungskjæret fyrstasjon, Sør-Trøndelag. Foto: Kystverket.

Forholdet mellom fredningsvedtaket og forvaltningsplanen

Fredningsvedtaket er styrende for forvaltningen av fyreiendommen, og er rettslig bindende. Forvaltningsplanen er ikke rettslig bindende, men uttrykker Kystverkets vurdering av hva som vil

være en naturlig presisering og konkretisering av fredningsvedtaket, og etatens oppfatning av hvordan den fredede eiendommen bør utvikles. Konkrete tiltak kan ikke gjennomføres uten at vernemyndighetene har fattet vedtak om at de kan iverksettes. Det er Kystverket i den enkelte region som søker vernemyndighetene i det aktuelle fylke om tillatelse til tiltak.

Formidling med nytt elementsystem i betong. Foto: Kystverket.

Formidling

Fyrstasjonene er nasjonale kulturminner som skal dokumentere en viktig del av vår maritime kulturarv og Kystverkets historiske innsats for å trygge ferdselen til sjøs. Samtidig er det et mål med fredningen at kunnskap om disse kulturminnene og deres historiske kontekst skal kunne formidles til allmennheten. Det er derfor viktig at all ny bruk bidrar til kunnskapsformidling og opplevelse av historien. Kystverket vil i samarbeid med Kystverkmusea (ved Lindesnes fyrmuseum) lage retningslinjer for utarbeidelse av formidlingsplaner for de enkelte fyrstasjonene, i et samspill mellom etaten, etatsmuseene og leietakerne. Det er videre utarbeidet en skiltmal for de fredede fyrstasjonene, for å gi etatens formidling av egen kulturhistorie et helhetlig, nasjonalt preg. Denne skiltmalen vil være styrende for hvordan utendørs informasjon og skilting utformes på de fredede fyrstasjonene. All utendørs informasjon skal godkjennes av Kystverket på forhånd.

Generelle retningslinjer for tiltak på fyrstasjonene

På alle de fredete bygningene skal eksteriøret bevares mest mulig uendret. Enkelte bygninger er svært autentiske, mens andre er sterkt endret og modernisert. Ulike typer tiltak, som tilbakeføring og utskifting av bygningsdeler, vil derfor bli vurdert ulikt fra bygning til bygning.

Interiørene har for de aller fleste av fyrstasjonene ikke et like sterkt formelt vern som eksteriøret – unntaket er selve fyrtårnene, som er interiørfredet. For de øvrige bygningene er planløsning og konstruksjoner normalt omfattet av de enkelte fredningsvedtakene. Imidlertid bør en ved interiørmessige oppgraderinger og endringer legge vekt på å bevare størst mulig autentisitet med tanke på den historie fyrstasjonen skal formidle. Denne intensjonen må samtidig avveies i forhold til behovet for nødvendig bruksmessig oppgradering.

Krav til dokumentasjon av endringer og større vedlikeholdsarbeider

Alle endringer og større vedlikeholdsarbeider på en fredet bygning eller et fredet område skal dokumenteres. En søknad om tillatelse inneholder et minimum av beskrivelse av tiltaket, men dette er ikke tilstrekkelig dokumentasjon. Det vil bli gitt nærmere retningslinjer for hvordan nødvendig dokumentasjon skal utføres og arkiveres.

Krav til håndverkere

Generelt må håndverkere som arbeider på fredete bygninger, ha nødvendig kunnskap og erfaring fra antikvarisk arbeid. Det er viktig å ha den rette holdningen til dette arbeidet, beherske aktuelle teknikker, og å ha faglig grunnlag for å kunne ta riktige valg når det gjelder materialer og metode.

I noen tilfeller vil det være nødvendig med spesialkompetanse for at resultatet skal bli tilfredsstillende. Dette kan være ved restaurering av vinduer, dokumentasjonsarbeid, blanding av maling etter historisk resept, konserveringsarbeider mm. Når vernemyndigheten gir tillatelse til endringer, kan det settes vilkår om at utførende håndverkere har antikvarfaglig kompetanse.

Geitungen fyrstasjon, Rogaland. Foto: Kystverket.

Vedlikeholdshåndbok

Det er behov for å sammenfatte retningslinjer for vedlikehold av fyrstasjonene, både de fredede og de ikke fredede, i en egen vedlikeholdshåndbok, og Kystverket er nå i ferd med å utarbeide en slik veileder. Denne prosessen vil også innebære nær kontakt med ulike vernemyndigheter, for å finne frem til løsninger som i størst mulig grad kan være felles for etatens fredede bygninger. I og med at søknad om dispensasjon avgjøres av den enkelte fylkeskommune, kan tolkning av og praksis i oppfølging av fredningsvedtakene variere noe fra fylke til fylke. En vedlikeholdshåndbok bør kunne bidra til å harmonisere praksis ut fra et nasjonalt perspektiv, selv om den naturligvis ikke vil kunne erstatte kravene til saksbehandling i den enkelte sak.

Noen generelle punkter om antikvarisk bygningsvern

Grunnholdninger til vern

Kulturminner er en viktig del av vår samlede kulturarv. Bygningene dokumenterer tidligere tiders samfunnsforhold, levekår, liv og gjøremål,

byggeskikk og håndverksteknikker.

Gamle bygninger er ikke-fornybare ressurser, og de er primærkilder til kunnskap om fortida. Alle andre nedtegnelser, fotografier og registreringer innebærer grader av fortolkning. Bygningene er derfor en unik kilde til kunnskap og et umistelig grunnlag for framtidig forskning, enten det gjelder levekår, byggeteknikk, dekordetaljer eller lignende. Ved framtidig bruk og modernisering er det viktig at vi i minst mulig grad reduserer bygningenes verdi som historisk kilde. Som hovedregel skal man være svært varsom med å fjerne elementer i en fredet bygning – alle de historiske epokene som har nedfelt seg i det fysiske bygningsmiljøet, forteller en historie om bygningens og stedets utvikling. I noen tilfeller kan man imidlertid bli nødt til å prioritere mellom ulike faser. Unntaksvis kan det også vært aktuelt å tilbakeføre en bygning til en dokumentert tidligere tilstand.

Råd for vedlikehold og istandsetting - grunnprinsipper innen bygningsvernet

De viktigste grunnprinsippene er:

- Mest mulig av alle deler av bygningen skal bevares. Derfor må inngrepene ved vedlikehold og utbedring være så små som mulig.
- Det er bedre å vedlikeholde framfor å reparere, og det er bedre å reparere framfor å skifte ut.
- Det må brukes tradisjonelle materialer og metoder, både ved vedlikehold og eventuell utskifting.
- Skjulte deler av bygningen (konstruksjoner) er like viktige å ta vare på som synlige (overflater).
- Hvis man må endre, er det bedre å føye noe til enn å fjerne originale eller gamle deler. Det beste bygningshistoriske "arkivet" er bygningen selv.
- Gamle ombygginger og endringer av en bygning er ofte viktige å bevare. De kan fortelle om bygningens livshistorie gjennom skiftende stilretninger og bruk.
- Når noe fjernes eller endres, skal aktuell dokumentasjon bli nedtegnet og arkivert. I spesielle tilfeller sikres dokumentasjonen ved lagring av den fjernete bygningsdelen (nærmere retningslinjer vil bli utarbeidet for dette).
- Endringer skal om mulig være reversible. Når behovene endrer seg, kan de nye elementene fjernes og bygningen kan framstå slik den var før endringen.

Vedlikehold – definisjon og faglige prinsipper

Hovedregelen er at løpende vedlikehold utføres uten at vernemyndighetene trekkes inn, mens man må søke tillatelse for endringer. Grensen mellom vedlikehold og endring kan være vanskelig å definere, og ulike aktører kan ha ulik oppfatning av begrepene. Kulturminnevernets definisjon av vedlikehold er snever, i den hensikt å ivareta kulturhistoriske verdier.

Mange eiere har i beste mening utført "vedlikeholdsarbeid" på en slik måte at vernemyndighetene vurderer dette som endring/inngrep, som i verste fall er skadelig for kulturminnet. Dette kan for eksempel være bruk av for tett maling, som medfører avskalling og råteskader, eller utskifting av opprinnelige bygningsdeler som burde blitt istandsatt av en kyndig restaureringshåndverker. Vedlikeholdet av en fredet bygning er underlagt kulturminneforvaltningens overvåkning. Det kan oppstå usikkerhet om hva man kan utføre uten å spørre, og når man må søke om tillatelse.

Hovedprinsippet for vedlikehold av gamle bygninger er å bevare mest mulig av de gamle bygningsdelene og å hindre skader. Dette gjelder både synlige og skjulte konstruksjoner og elementer. Vedlikeholdet skal om mulig skje på samme måte som da huset ble bygget, med samme teknikk, utførelse og materialbruk. I praksis vil dette noen ganger bety merarbeid, andre ganger krever det bare omtanke og kompetanse.

Homlungen fyrstasjon, Østfold. Foto: Kystverket.

Ved å bevare de gamle bygningsdelene og overflatene beholder bygningen sin autenticitet, og dermed sin vitenskapelige kildeverdi og opplevelsesverdi. En kopi kan aldri fullt ut erstatte de opprinnelige bygningsdelene. Selv om kopien er nøyaktig likt utført, er minst to dimensjoner gått tapt:

1. Aldersverdien: Spor av "tidens tann" er borte. Vi kan ikke lenger berøre de samme materialene som våre forgjengere.

2. Sannhetsgehalten: Hvordan kan våre etterkommere vite at kopien er nøyaktig utført?

Kan de stole på at historien og byggeteknikken som formidles, er identisk med den opprinnelige?

Større vedlikeholdsarbeider og endringer

Det må søkes om tillatelse for større vedlikeholdsarbeider, større reparasjoner og endringer i en fredet bygning. Som oftest blir det gitt tillatelse når endringene er små og tiltaket er nødvendig for fortsatt bruk. Kulturminneforvaltningens oppgave er å passe på at det ikke blir gjort så mange endringer i årenes løp at det til slutt er lite igjen av det opprinnelige huset.

Eksempler på større vedlikeholds-/istandssettingsarbeider som krever tillatelse:

- endring av utvendig malingtype/farge, fjerning av eldre malinglag, overmaling av dekor og lignende
- vedlikehold av utvendig kledning som innebærer et betydelig omfang utskifting av råteskadet virke
- restaurering av vinduer der det er råteskader som innebærer betydelig innspunsing av nytt virke og forbedring/ending av tekniske løsninger

Eksempler på andre endringer som krever tillatelse:

- utskifting av bygningselementer, som utvendig panel, vinduer og ytterdører
- tildekking eller fjerning av eksisterende utvendige overflater
- oppsetting eller riving av innvendige lettvegger
- installering av våtrom eller kjøkken
- etablering av infrastruktur, rørføringer, ventiler etc.
- fasadeendringer
- oppføring av tilbygg
- tilbakeføring til tidligere dokumenterbar tilstand

Et overordnet prinsipp er at alle endringer om mulig skal gjøres reversible, slik at de i framtida kan la seg tilbakeføre. Endringer og tilføyelser skal kunne fjernes uten at bygningen blir forringet. I praksis kan dette eksempelvis innebære at nye skillevegger festes slik at de lett kan fjernes uten å sette merkbare spor.

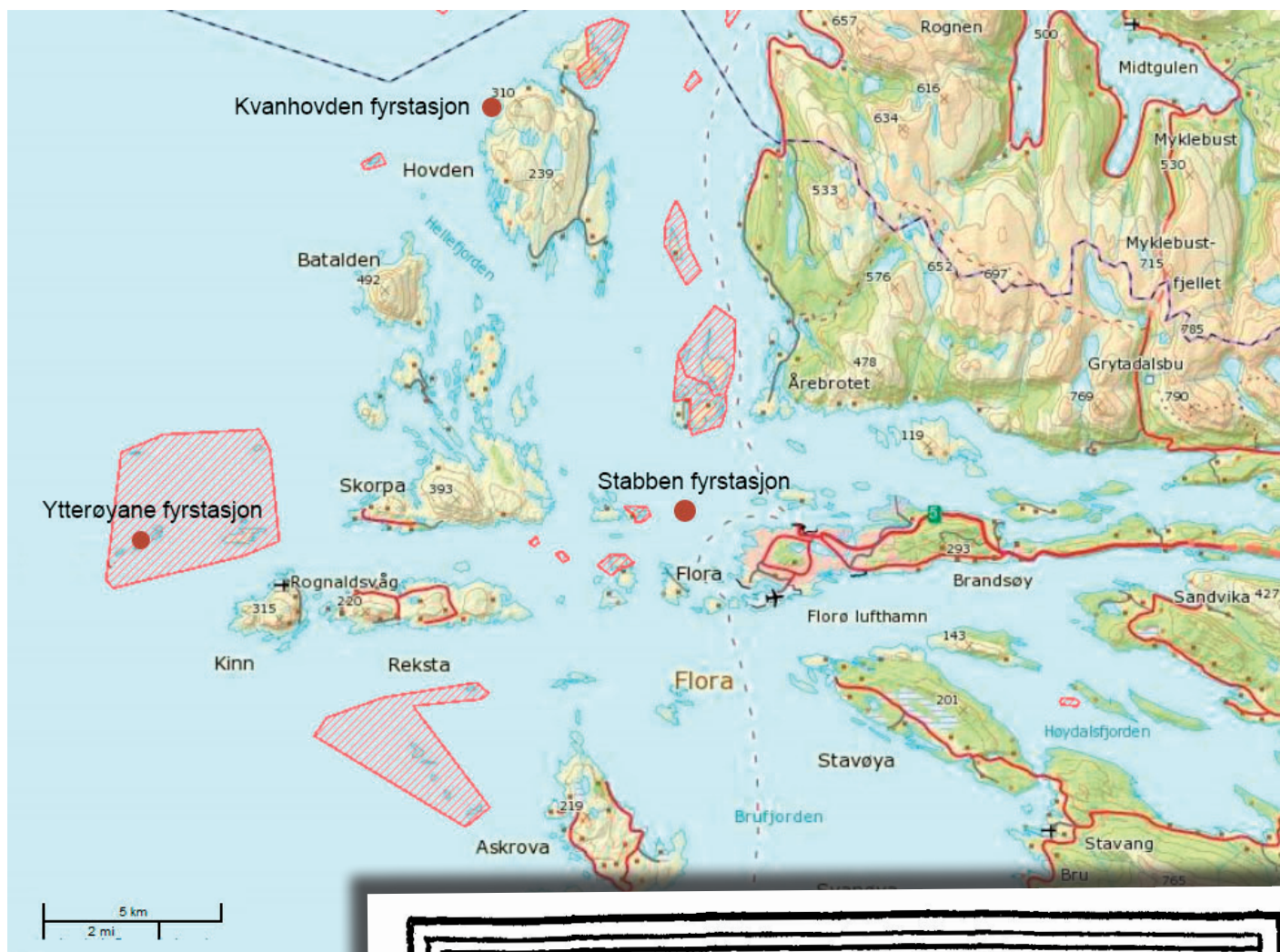
Tilbakeføring

Når vernemyndighetene skal vurdere forslag til endringer, vil de ta hensyn til hvilken periode – eventuelt flere perioder – i bygningens historie som fredningen søker å bevare. Hvis det er foretatt endringer i nyere tid, kan det i noen få tilfeller være aktuelt å tilbakeføre bygningen til et tidligere eller opprinnelig utseende. Dette kan gjelde et helt eksteriør, deler av bygningen, enkelte rom eller mindre bygningsdeler og detaljer. Følgende premisser og forutsetninger bør ligge til grunn for at en tilbakeføring skal kunne vurderes:

- Det foreligger sikker, god og tilstrekkelig dokumentasjon (tegninger, fotografier eller lignende) av den opprinnelige situasjonen.
- Tilbakeføring basert på gjetting kan normalt ikke godtas.
- De nyere tilføyelsene som fjernes eller tildekkes, har relativt lav/underordnet verdi.
- Kulturminnet er ikke for sterkt endret. Hus som har fått ny takform, hovedvolum eller lignende bør bevares slik de er. Tilbakeføring av vindustyper og kledning på en bygning med intakt hovedform, kan derimot være aktuelt.

STABBEN FYRSTASJON --- SPESIELL DEL

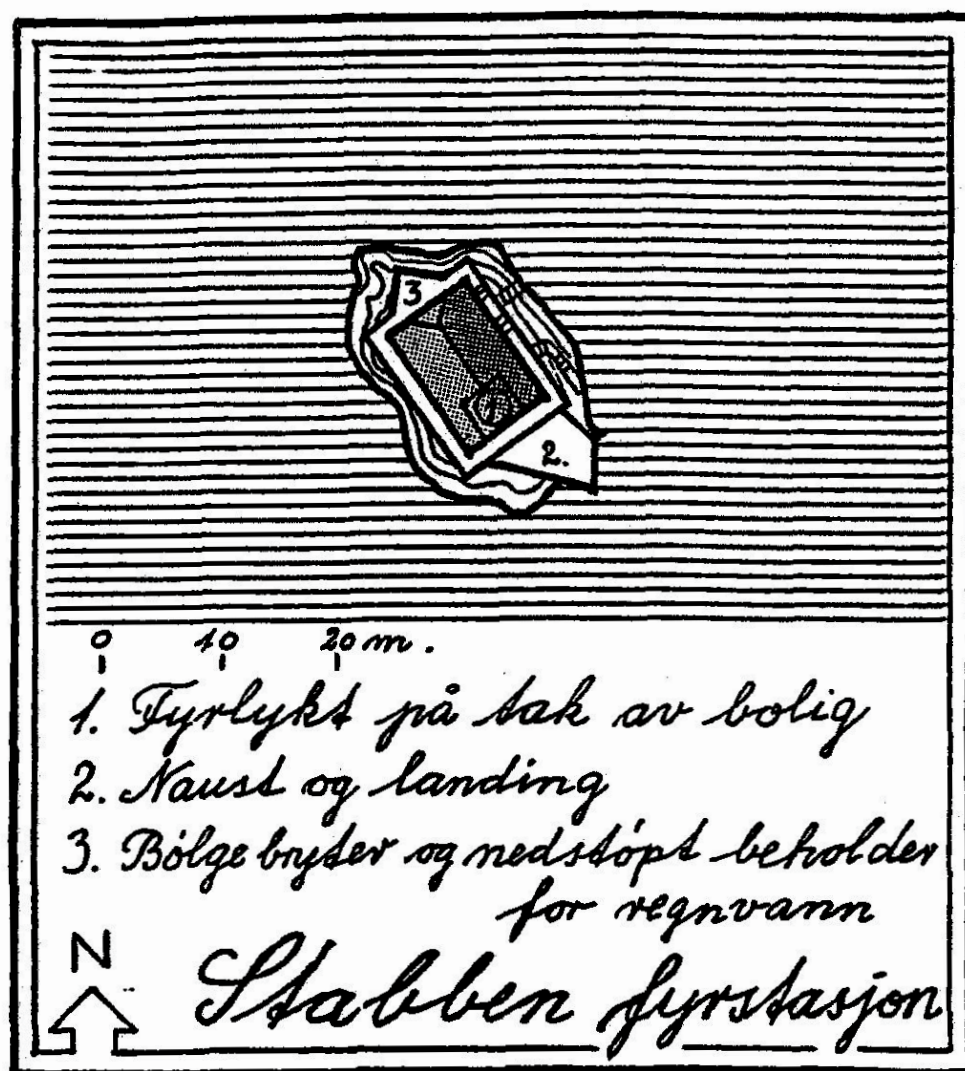

Kart

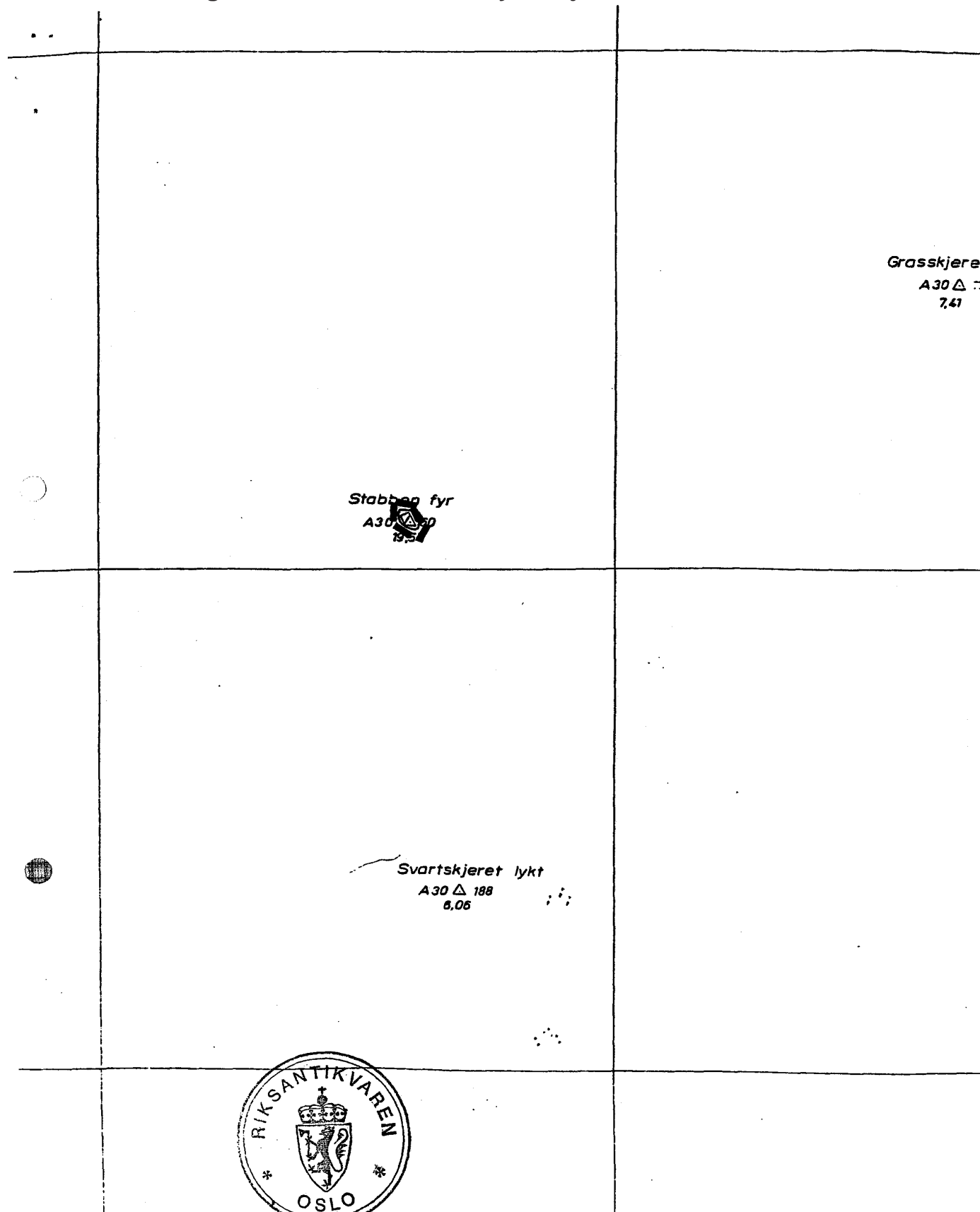
Over: Skraverte områder viser verneområder for sjøfugl/våtmark.

Situasjonskart

Hentet fra fredningsvedtaket.
Tegning: Sven Poulsson.

Kart over fredningsområdet ved Stabben fyrstasjon:

[Handwritten signature]

STABBEN FYRSTASJON - (STATEN V/ KYSTVERKET) - FLORA KOMMUNE

— — — — — AVGRENSNING AV FREDNINGSOMR.

12. JANUAR 1999, RIKSANTIKVAREN

Målestokk 1: 5000

0 50 100 200 300

Faktaopplysninger om Stabben fyrstasjon

Eiendomsinformasjon			
Opprettet		1867	
Fylke	Sogn og Fjordane	Region	Kystverket Vest
Kommune		1401 Flora	
Fyrlistennummer		256600	
Dato for fredningsvedtak		15. 11. 1999	
Andre vernebestemmelser		Ingen andre vernebestemmelser.	
Eiendom (kommunenr., gårdsnr., bruksnr.)		1402 / 27 / 1220	
Nummer i Askeladden	87359	Grunneier	Privat grunneier.
Utleie		Det pågår samtaler om å videreføre tidligere leieavtale med Kinn Kystlag.	

Oversikt over registrerte bygninger og konstruksjoner

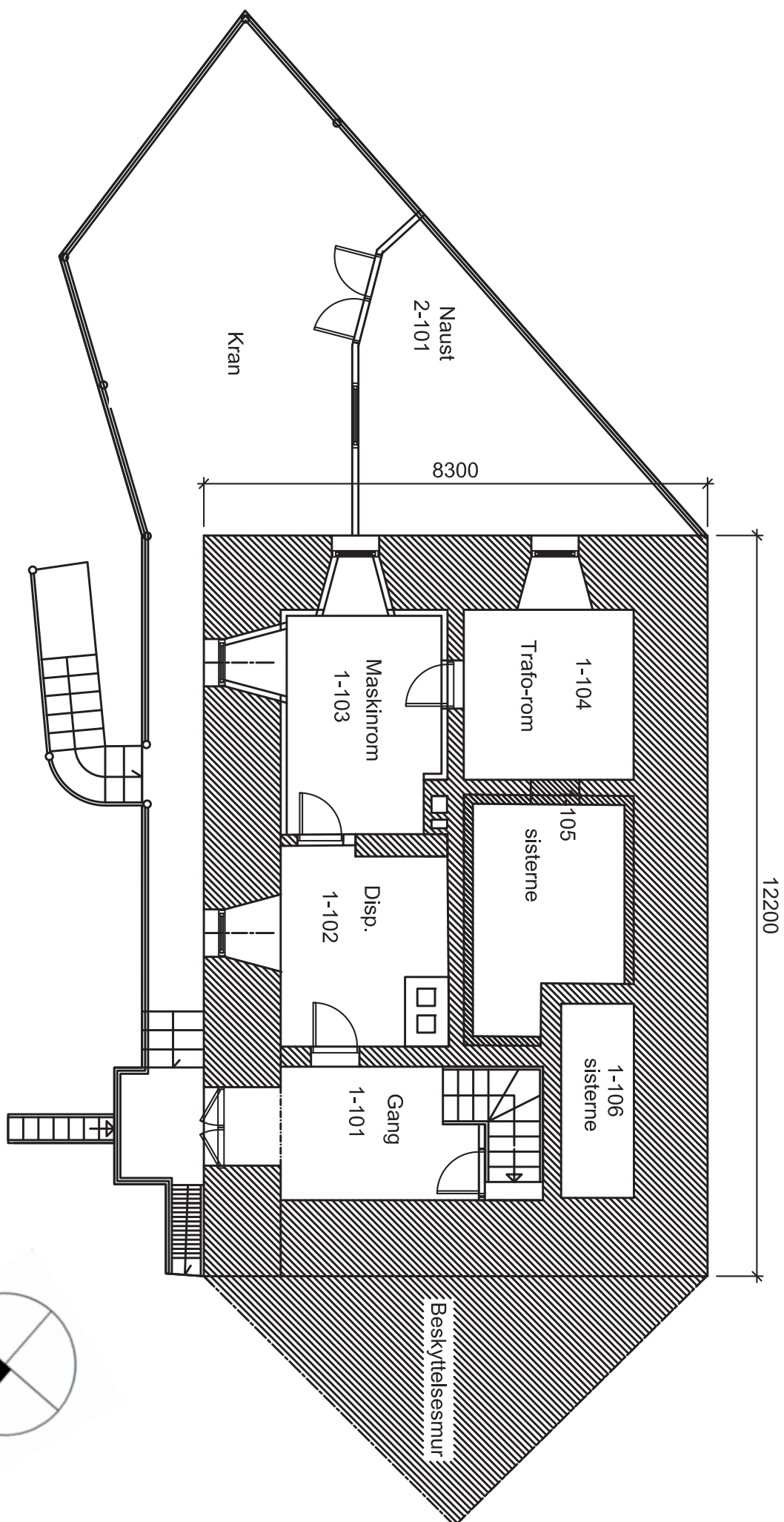
Byggnr. i fredn. vedtaket	Bygnings-type	Bygg-status	GAB-nr.	Nummer i Askeladden	Verneklasse / §	Omfanget av fredningen
1	Fyrvokterbolig med fyrtårn	Intakt	176650044	87359-1	Klasse 1, kulturminneloven § 15	Fredningen gjelder fyrtårnets interiør og eksteriør, og fyrvokterboligens eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.
2	Naust	Intakt	176650052	87359-2	Klasse 1, kml § 15	Fredningen gjelder naustets eksteriør, samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/ romfordeling.
	Det fredete området				Klasse 1, kml § 19.	Fredningsområdet omfatter hele holmen som fyrstasjonen ligger på. Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på kart datert 12. januar 1999 og påført Riksantikvarens stempel, se s. 10.

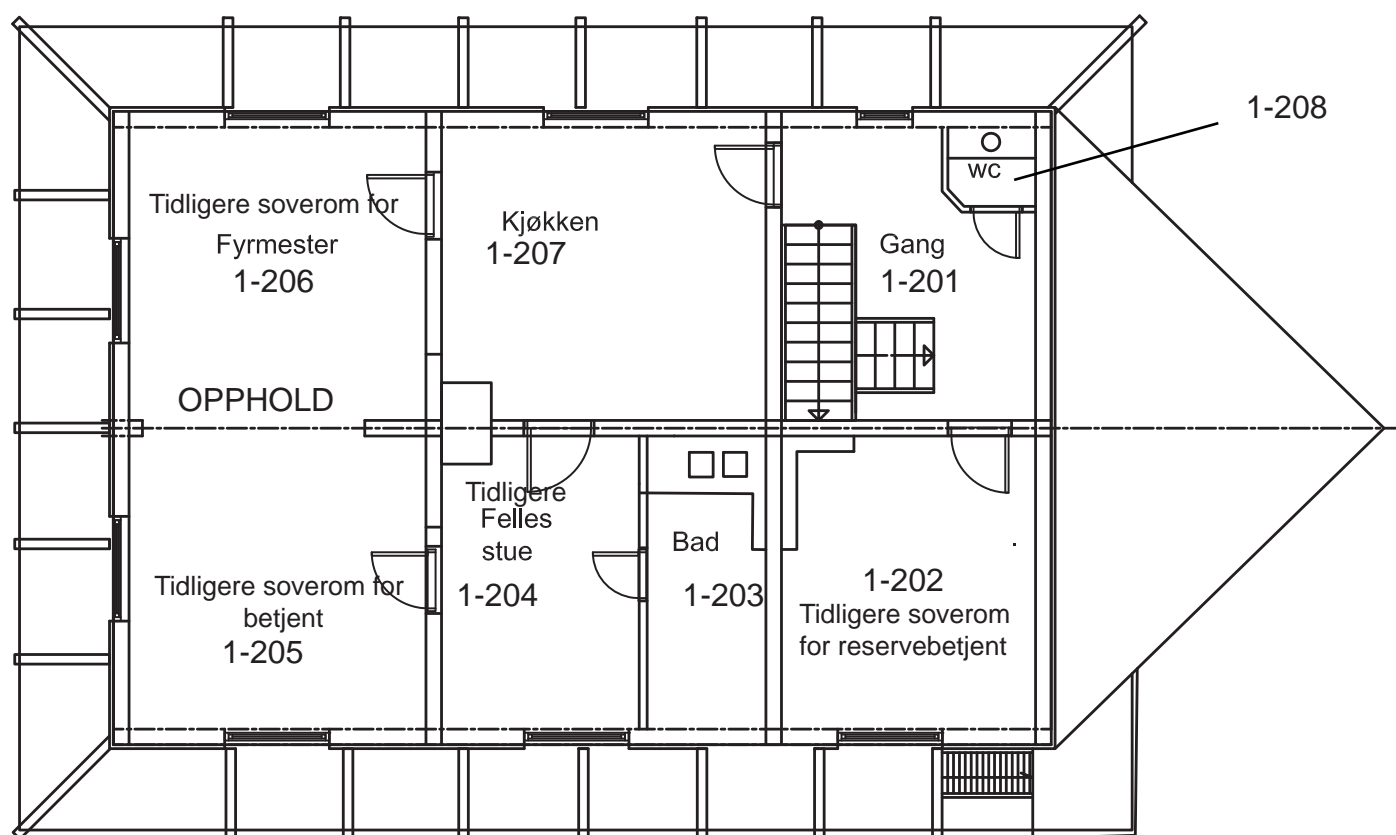
Litt om fyrstasjonens historikk	Stabben fyrstasjon ligger på en liten holme sentralt i innseilingen til Florø. Fyrstasjonen ble opprettet i 1867.
Vernestatus	Fyrstasjonen er fredet etter kulturminneloven §15 (bygninger) og §19 (området). Ingen andre vernebestemmelser.
Fra Riksantikvarens frednings-begrunnelse	<p>Stabben fyrstasjon er en av landets mest særpregete fyrstasjoner og har relativt stor grad av opprinnelighet. Fyrstasjonen har stor miljøbetydning i sammenheng med tettstedet innenfor.</p> <p>Det er spesielt fyrstasjonens beliggenhet og miljøverdi Riksantikvaren legger vekt på når det gjelder fyrstasjonens verneverdi. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede hele holmen for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.</p>
Fyrstasjonens egenart, sårbarhet og tålegrense	Stabben fyrstasjon er et ledfy. Anlegget består av fyrbygning, naust og landing tett samlet på den lille holmen. Den nordøstlige delen av bygningens grunnmur danner en solid bølgebryter.
Kystverkets føringer for ny bruk og videre utvikling	Fyrstasjonen bør egne seg bra til ny bruk, til tross for vanskelige landingsforhold.

Bygningspresentasjon: 1. Fyrvokterbolig med fyrtårn

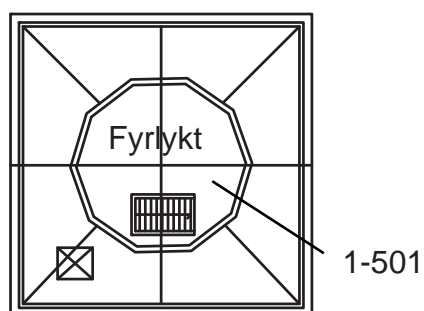
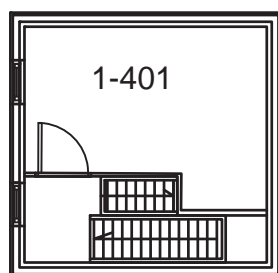
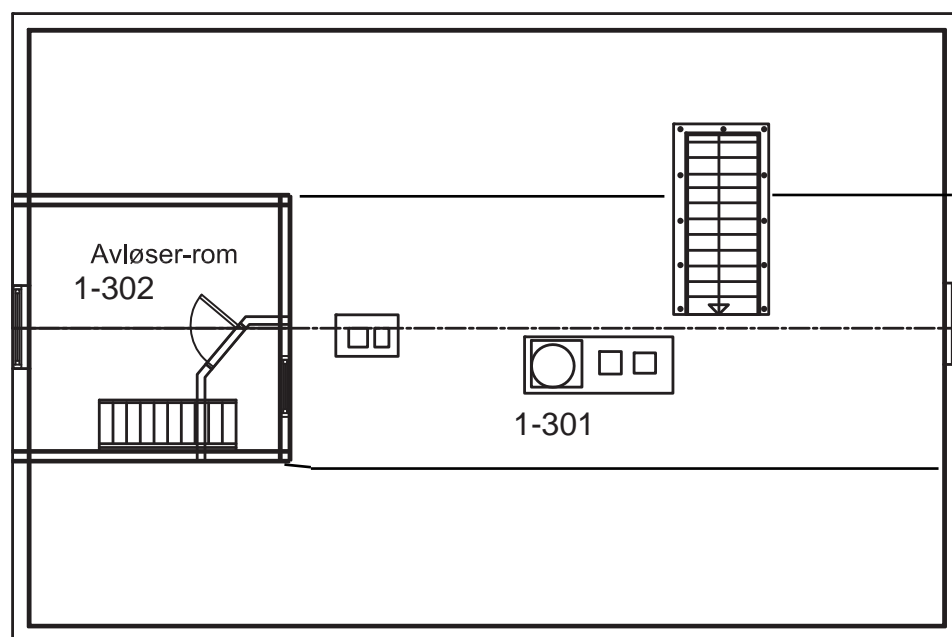
Bygningens navn	Fyrvokterbolig med fyrtårn	
Askeladden nr.	87359-1	
GAB nr.	176650044	
Byggnr. i fredn.vedtak	1	
Byggeår	1867	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Fyrvokterbolig med fyrtårn	
Fredningsomfang	Fyrtårnets eksteriør og interiør, og fyrvokterboligens eksteriør, samt interiør med hensyn til hovedstruktur / romfordeling.	
Navigasjonsinstallasjon	4. ordens linseapparat fra 1905.	
Bygningsbeskrivelse	Fyrvokterboligen har en høy grunnmur i gråstein. Bygningen er laftet og har halvvalmet tak på den ene siden. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med grå sementbaserte bølgeplater. En veranda med rødmalt stangjærnsrekkverk omkranser boligens 1. etasje. 2 vinduer i grunnmuren har støpejernsrammer. De øvrige vinduene har hvitmalte trerammer. Vinduene er hovedsakelig 2-fags vinduer uten sprosser og enkelte 1-fags vinduer. På taket, over sørøstre gavlvegg, står et lavt, kvadratisk fyrtårn. Den nederste delen av tårnet er bygget i tre og er kledd med eternittplater. Et rødmalt lyktehus i støpejern er plassert på toppen av tårnet. Galleri i form av snøskjerm festet til ståltrekkverk.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Naturstein 3. Grunnmur: Naturstein 4. Utvendige trapper og ramper: Stålleidere og betongramper og trapper 5. Gulv på grunn: Støpt betong 6. Yttervegger: Laftekjerne med trekledning 7. Ytterdører: Doble speilfyltingsdører 8. Vinduer: Støpejernsvinduer, enkle sidehengslete trevinduer, med eller uten varevindu 9. Tak: Saltak med lykteoppbygg og enkel halvvalm 10. Taktekking: Sementbaserte bølgeplater 11. Takrenner og nedløp: Noen støpejernsrenner, noen plast. Nedløp i jern og plast til sisterne 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 15. Innervegger: Bindingsverk med trekledning 16. Etasjeskiller: Trebjelkelag med golvbord. Tykkelse 2" 7. Innvendige trapper: Tretrapper, malte 18. Piper og ildsteder: 2 piper over tak 19. Luker og ventilasjon: Div. ventilasjonshetter i yttervegger 20. Galleri og balkong:Balkong med smijærnsrekkverk i hovedetasjen	
Endringshistorikk	Fyrvokterboligen med fyrtårn fremstår som ganske autentisk når det gjelder hovedform. En del vinduer er skiftet, noe som har gitt et både flatere og mer uryddig uttrykk enn opprinnelig. Eternittkledning lagt på. Taket var opprinnelig tekket med Voss heller, store rektangulære skiferheller, og støpejerns mønepanner, takrenner og nedløp. I 1905 ble tårnet forhøyet og fyrvokterboligen bygget om.	
Retningslinjer for videre utvikling	Det er verken nødvendig eller ønskelig med bygningsmessige endringer av fyrtårnet. Det skal normalt ikke være adgang til selve navigasjonsinstallasjonen for andre enn Kystverkets personell. Eventuell tilgang for besøkende skal være regulert i en egen instruks, og skal bare skje i følge med ansvarlig person. Fyrvokterboligen er godt egnet til ny bruk.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper. Endring av eksisterende eller montering av ny fast innredning i fyrtårnet er søknadspliktig. Dette gjelder også i forbindelse med Kystverkets egen virksomhet. Når det blir behov for større istandsetting, må det vurderes om eksisterende uttrykk skal videreføres, eller om det skal gjøres en tilbakeføring til et tidligere, dokumentert uttrykk. Dette vil spesielt gjelde ved utskifting av vinduer. Tiltaket vil være søknadspliktig.	

Plan 1. etasje

Plan 2. etasje over. 3., 4. og lykta under.

Fasade mot nordvest

Fasade mot nordøst

Fasade mot sydvest

Gangveier, trapper og landing mot øst.

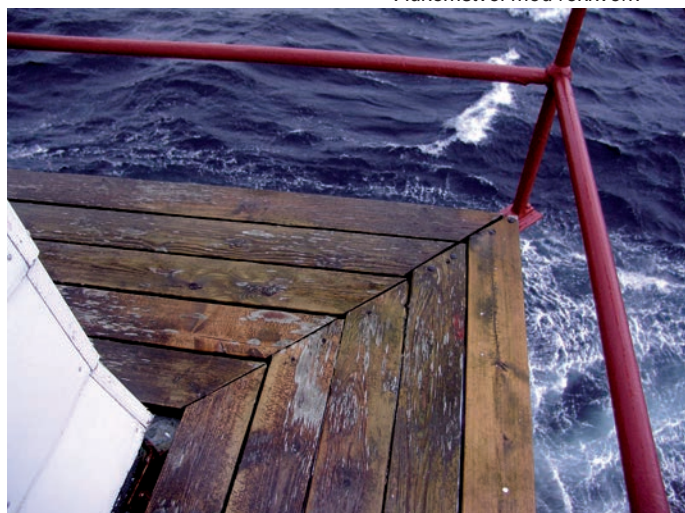

Fasader og bilder fra eksteriøret på Stabben fyrstasjon.
Foto: Kystverket 20.03.2014.

Fasade mot sydøst

Adkomstvei med rekkverk

Vanskelige landingsforhold mot nordvest.

Over: Kjøkkenet, rom 1-207, i 2. etasje. Under t.v.: trapp mellom 1. og 2. etasjer. Under t.h.: Do i gang i 2. etasje, rom 1-208.

Over: Åpnet opp mellom fyrmesters og betjents soverom
(Rom 1-205 og 1-206).

Under t.v.: Trapp til loft/ 3. etasje. T.h.: Fra loftet, rom 1-301,
ny ubehandlet furuhimling over profilert og malt kledning.

Over: Rom i kjeller, rom 1-102.

Under: Hovedinngang og støpejernsvindu.

Over: Vaktrom 4. etasje, rom 1-401, og fyrlykta.

Naustet

Bygningens navn	Naust	
Askeladden nr.	87359-2	
GAB nr.	176650052	
Byggnr. i fredn.vedtak	2	
Byggeår	Antagelig 1905, samtidig som fyrtårnet ble forhøyet.	
Byggherre / Arkitekt	Fyrvesenet	
Opprinnelig funksjon	Naust	
Fredningsomfang	Fredningen omfatter naustets eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/-romfordeling.	
Bygningsbeskrivelse	Naustet er bygget inntil grunnmuren på fyrvokterboligen. Huset er bygget i bindingsverkskonstruksjon og har pulttak. Veggene er kledd med stående, rødmalt panel, og taket er tekket med bølgeplater av cembritt. Dørene og vindusrammene er malt hvite.	
Konstruksjon og materialbruk	1. Byggegrunn/drenering: Fjell 2. Fundament: Betong 4. Utvendige trapper og ramper: Støpt betong 5. Gulv på grunn: Støpt betong 6. Yttervegger: Bindingsverk med kledning 7. Ytterdører: Labankdør, malt 8. Vinduer: Enkle trevinduer 9. Tak: Pulttak med tresperrer og taktro 10: Taktekking: Sementbaserte bølgeplater 11. Takrenner og nedløp: Plastrenner og nedløp 13. Takvinduer og luker: Ingen 14. Halvtak og skråtak: Ingen 19. Luker og ventilasjon: Naturlig ventilasjon	
Endringshistorikk	Virker nokså autentisk mht vindu og dør.	
Retningslinjer for videre utvikling	Det er verken nødvendig eller ønskelig med bygningsmessige endringer av naustet. Bygningen er godt egnet til ny bruk. Bygningen benyttes som nødvendig lagringsplass for leietaker og Kystverkets ansatte.	
Spesielle forhold vedrørende vedlikehold	Vedlikeholdet skal utføres etter antikvariske prinsipper.	

Naustet, sett fra
sydøst

og nordøst

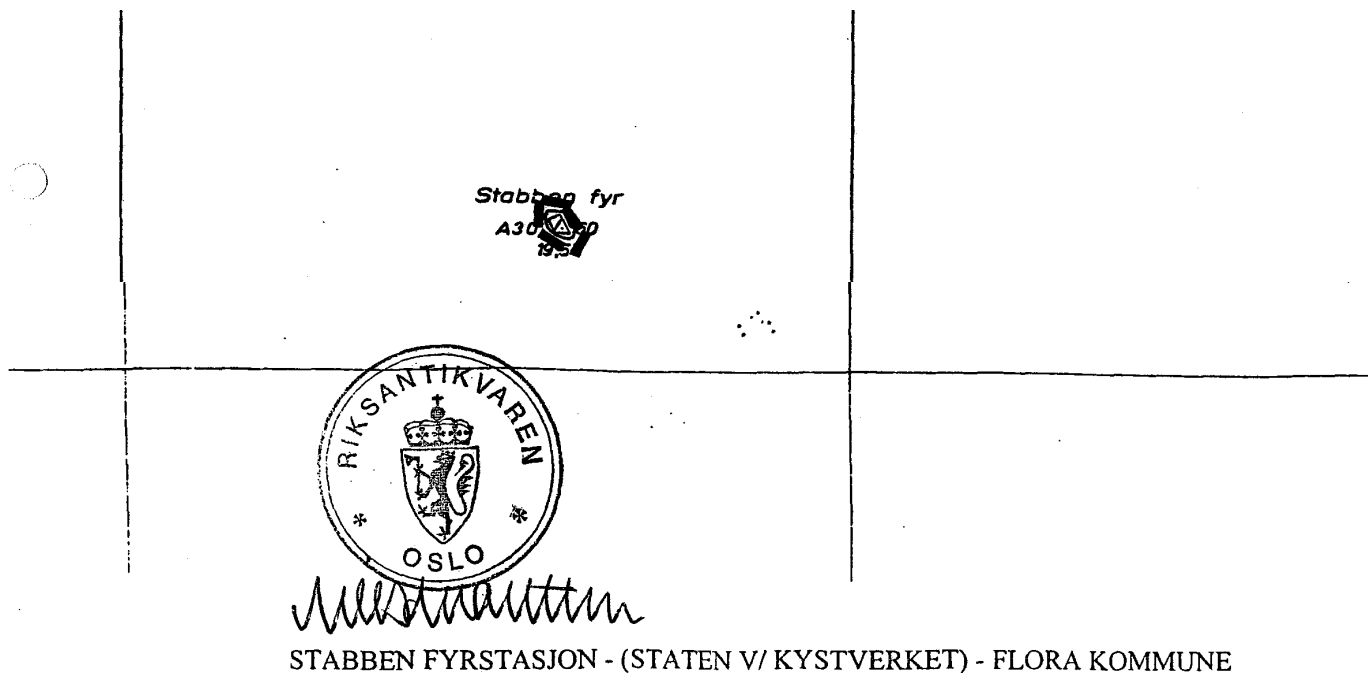

Eksteriør og interiør i naustet.

Stabben fyrstasjon: Det fredete området

Omfanget av fredningen:

Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter hele holmen som fyrstasjonen ligger på. Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som beskyttelsesmur i plogform på nordvestre side av fyrbygningen, betongtrapper med rødmalt stangjersrekkverk, hvitmalte murer og landing.

Formålet med fredningen:

Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede hele holmen for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Fredningsbestemmelser:

Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

Skjøtsel av området:

Ved skjøtsel av uteområdet skal det tas utgangspunkt i nåværende, eventuelt tidligere situasjon.

Skilting:

All utendørs skilting er søknadspliktig. Det skal legges opp til en nøktern og enhetlig bruk av skilting. Skiltingen skal være i tråd med Kystverkets retningslinjer for skilting, og hovedformålet er formidling av fyrstasjonens historie. Andre offentlige myndigheters skilting skal i størst mulig grad tilpasses Kystverkets skilting.

Vedlegg 1: Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner.

Oversikt over Kystverkets fyrstasjoner

Senter for eiendom og kultur
28.06.2012

Region	Fredete fyrstasjoner	Bygninger	Ikke fredete fyrstasjoner	Bygninger	SUM
Sørøst	20	i Kystverkets eie	8	i Kystverkets eie	28
	Torbjørnskjær		Struten		
	Homlungen		Strømtangen Fredrikstad		
	Færder		Digerudgrunnen		
	Store Færder (ruin)		Steilene		
	Svenner		Tvistein		
	Stavernsodden		Langøytangen	delvis	
	Jomfruland		Songvår		
	Strømtangen Kragerø		Søre Katland		
	Stavseng				
	Lyngør				
	Ytre Møkkalasset				
	Store Torungen				
	Lille Torungen				
	Homborsund				
	Grønningen				
	Oksøy				
	Ryvingen				
	Hatholmen				
	Lindesnes				
	Lista				
Vest	12		11		23
	Eigerøy	delvis	Lille Prestskjær		
	Feistein		Viberodden		
	Kvitsøy		Flatholmen		
	Geitungen		Fjøløy		
	Utsira		Ryvarden	delvis	
	Røværsholmen		Holmengrå		
	Slåtterøy		Kvanhovden		
	Hellisøy		Hendanes		
	Utvær		Ulvesund		
	Geita		Skongenes		
	Ytterøyane		Kråkenes		
	Stabben				
Midt-Norge	19		16		35
	Runde		Svinøy		
	Grasøyane		Flåvær		
	Hogsteinen		Lepsøyrev		
	Alnes	delvis	Erkna		
	Ulla		Storholmen		
	Ona	delvis	Flatflesa		
	Kvitholmen		Bjørnsund		
	Grip		Hestskjær		
	Haugjegla		Stavenes		
	Sletringen		Tyrhaug		
	Sula	delvis	Skalmen		
	Vingleia		Terningen		
	Halten		Finnvær		
	Kjeungskjær		Asenvågøy		
	Kaura		Grinna		
	Buholmråsa		Gjeslingene		
	Kya				
	Nordøyan				
	Sklinna				
Nordland	10		8		18
	Bremstein		Ytterholmen		
	Åsvær		Træna		
	Myken		Kalsholmen		
	Landegode		Tennholmen		
	Måløy-Skarsholmen		Barøy		
	Trandøy		Moholmen		
	Skrova		Glåpen		
	Skomvær		Værøy		
	Anda				
	Andenes				
Troms og Finnmark	7		3		10
	Hekkingen		Torsvåg		
	Fugløykalven		Fruholmen		
	Slettnes		Helnes		
	Kjølnes				
	Makkaur				
	Vardø				
	Bøkfjord				
					Tils.
Totalt antall	68		46		114

Vedlegg 2: Fredningsvedtak for Stabben fyrstasjon.

SAKSBEHANDLER
førstekonsulent Liv Nygaard
DERES REF.

INNVALGSTELEFON
22 94 04 93
DERES DATO

TELEFAKS
22 94 04 07

VÅR REF.
99/00081-11
Ark. B- 301

VÅR DATO
15 NOV. 1999

STAMP

- Kystdirektoratet
- Kystverket 2. distrikt
- Flora kommune
- Sogn og Fjordane fylkeskommune

STABBen FYRSTASJON - (STATEN V/ KYSTDIREKTORATET) –
FLORA KOMMUNE

VEDTAK OM FREDNING MED HJEMMEL I LOV OM KULTURMINNER
§§ 15 OG 19, JFR. § 22

Med hjemmel i lov om kulturminner av 9. juni 1978 nr. 50 §§15 og 19, jfr. § 22,
fatter herved Riksantikvaren vedtak om fredning av Stabben fyrstasjon, Flora
kommune.

Myndighet til å fatte vedtak om fredning er delegert fra Miljøverndepartementet
til Riksantikvaren ved departementets vedtak av 30. juni 1989 med endringer
fastsatt 23. desember 1992.

Omfanget av fredningen

Fredningsvedtaket omfatter fyrvokterboligen med fyrtårn (1) og naust (2) i
henhold til lov om kulturminner § 15.

Tallene refererer seg til vedlagte kart fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson -
Oslo 1986), vedlegg 2.

Fredningen gjelder fyrtårnets eksteriør og interiør og fyrvokterboligen og naustets
eksteriør samt interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/-romfordeling.

Fredningsvedtaket omfatter videre et område rundt fyrstasjonen i henhold til lov
om kulturminner § 19. Fredningsområdet omfatter hele holmen som fyrstasjonen
ligger på.

Fredningsområdet og de fredete bygningene er avmerket på vedlagte kart datert
12. januar 1999 og påført Riksantikvarens stempel, vedlegg 1.

Dronningensgate 13

Postboks 8196 Dep, 0034 Oslo

Dok.navn: \rasrv5\bn\fyrsognogfjordane\stabben\vedtak.doc

Telefon: 22 94 04 00 Telefaks: 22 94 04 04 Internett: riksantikvaren@ra.dep.no

RIKSANTIKVAREN

Formålet med fredningen

Formålet med fredningen av Stabben fyrstasjon er å bevare et kulturhistorisk og arkitektonisk verdifullt bygningsanlegg tilknyttet sjøfart, fyrvesen og kystkultur med fyrtårn og øvrige bygninger på fyrstasjonen og området rundt fyrstasjonen.

Forslag til fredningsbestemmelser

De følgende fredningsbestemmelsene er fastsatt med hjemmel i lov om kulturminner §§ 15 og 19. Bestemmelsene gjelder i tillegg til kulturminnelovens bestemmelser om vedtaksfredete kulturminner fra nyere tid samt forskrift om faglig ansvarsfordeling.

1. Riving

Det er ikke tillatt å rive bygningene eller deler av disse.

2. Ombygging

a) Fyrtårnet

Det er ikke tillatt å bygge om tårnets eksteriør eller interiør.

b) Fyrvokterboligen og naustet

Det er ikke tillatt å bygge om bygningenes eksteriør eller interiør med hensyn til opprinnelig hovedstruktur/romfordeling.

3. Utskifting av materialer mm.

a) Fyrtårnet

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i tårnets eksteriør eller interiør, er ikke tillatt.

b) Fyrvokterboligen og naustet

Utskifting av bygningselementer eller materialer, forandring av overflater eller annet arbeid utover vanlig vedlikehold i bygningenes eksteriør, er ikke tillatt.

4. Tilbakeføring

Tilbakeføring til opprinnelig eller tidligere utseende kan tillates under forutsetning av at tiltaket kan gjøres på dokumentert grunnlag og etter godkjenning av forvaltningsmyndighet.

5. Vedlikehold

Vedlikehold og istandsetting skal utføres med tradisjonelle materialer og metoder tilpasset bygningenes egenart og opprinnelige bygningstekniske løsninger.

6. Det fredete området

Innenfor det fredete området må det ikke settes i verk tiltak eller bruksendring som kan forandre anleggets karakter eller på annen måte motvirke formålet med fredningen.

7. Fredningen skal ikke være til hinder for den tekniske drift av fyrstasjonen.

Følger av fredningen

Når det gjelder behandling av fredete områder, bygninger og anlegg, vises det til bestemmelsene i lov om kulturminner §§ 15a-19 og 21 samt fredningsbestemmelsene over.

I henhold til Miljøverndepartementets vedtak om delegering av 30. juni 1989 med endringer av 23. desember 1992 er forvaltningen av fredete områder, bygninger og anlegg lagt til den enkelte fylkeskommune. Riksantikvaren er klageinstans for enkeltvedtak fattet av fylkeskommunen, jfr. forvaltningsloven § 28.

I henhold til lov om kulturminner §§ 15a og 19 kan departementet i særlige tilfelle gi dispensasjon fra fredningen for tiltak som ikke medfører vesentlige inngrep i det fredete kulturminnet eller området. Denne dispensasjonsmyndigheten er i henhold til forskrifter av 23. desember 1992 delegert til den enkelte fylkeskommune.

Fredningen medfører at det må søkes om tillatelse til å sette i verk alle typer bygningsmessige arbeider og utomhusarbeider utover vanlig vedlikehold innenfor det fredete området. Søknad om tillatelse skal sendes fylkeskommunen som avgjør om tiltaket kan iverksettes. Er det tvil om et tiltak er å anse som vanlig vedlikehold, skal fylkeskommunen kontaktes.

Bakgrunn for fredningssaken

Fredningen av Stabben fyrstasjon har sin bakgrunn i et samarbeid mellom Kystdirektoratet og Riksantikvaren om utarbeidelse av en plan for bevaring og bruk av fyrstasjonene i landet. På grunnlag av planen er det valgt ut et representativt utvalg av landets fyrstasjoner som skal vernes gjennom fredning.

Fyrstasjonene langs kysten er markante kulturminner som på en spesiell måte er med på å karakterisere Norge som kyst- og sjøfartsnasjon. Fyrstasjonene har både kulturhistorisk og arkitektonisk verdi; kulturhistorisk ved deres tilknytning til sjøfart, fyrvesen og kystkultur og arkitektonisk ved deres særegne form og plassering. Oppbyggingen og utviklingen av et landsomfattende fyrssystem med over 200 fyrstasjoner spredt langs hele kysten, er et av de mest omfattende prosjekter den norske stat har gjennomført.

I dag er fyrstasjonene utsatt for store forandringer med hensyn til bruk og drift. Dette har gjort det nødvendig å ta stilling til hvilke fyrstasjoner som skal bevares i sin nåværende form. Gjennom fredning vil Riksantikvaren legge antikvariske prinsipper og retningslinjer til grunn for den videre behandling og bruk av fyrstasjonene. Dessuten ønsker Riksantikvaren at fyrstasjonene skal ha fredningsstatus som kulturminner av nasjonal verdi og interesse.

Eiendomsforhold. Reguleringsmessig status

Staten v/ Kystdirektoratet står som eier av Stabben fyrstasjon.

Kommunen foreslår i kommuneplanens arealdel: "Etter plan og bygningsloven § 20, 1. ledd, nr. 4 er området båndlagt etter lov om kulturminner."

Stabben fyrstasjon som kulturminne. Beskrivelse av anlegget

Stabben fyrstasjon har en sentral beliggenhet på en liten holme i innseilingen til Florø. Fyrstasjonen ble opprettet i 1867 og er et ledfy. Anlegget består av fyrbygning, naust og landing tett samlet på den lille holmen.

Fyrvokterboligen (1) har en høy grunnmur i gråstein. Bygningen er laftet og har halvvalmet tak. Veggene er kledd med eternittplater, og taket er tekket med grå bølgeeternitt. En veranda med rødmalt stangjersrekkverk omkranser boligens 1. etasje. Vinduene i grunnmuren har støpejernsrammer. De øvrige vinduene har hvitmalte trerammer. Vinduene er hovedsakelig 2-fags vinduer uten sprosser og enkelte 1-fags vinduer. På taket, over sørøstre gavlvegg, står et lavt, kvadratisk fyrtårn. Den nederste delen av tårnet er bygget i tre og er kledd med eternittplater. Et rødmalt lyktehus i støpejern er plassert på toppen av tårnet. Lyktehuset er omkranset av et galleri. Fyret har et 4. ordens linseapparat fra 1905. Samme år ble tårnet forhøyet og fyrvokterboligen bygget om. Fyrteknisk utstyr og flere originale bygningselementer er bevart.

Naustet (2) er bygget inntil grunnmuren på fyrvokterboligen. Huset er bygget i bindingsverkskonstruksjon og har pulttak. Veggene er kledd med stående, rødmalt panel, og taket er tekket med bølgeeternitt. Dørene, vindusrammene og vindskiene er malt hvite.

Innenfor fredningsområdet er det foruten bygningene kulturminner som beskyttelsesmur i plogform på nordvestre side av fyrbygningen, betongtrapper med rødmalt stangjersrekkverk, hvitmalte murer og landing.

Fyrstasjonen ble automatisert og avfolket i 1975.

Nærmere beskrivelse

For nærmere beskrivelse av Stabben fyrstasjons historie vises det til vedlagte utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug og Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Vurdering av kulturminnet. Begrunnelse for fredningsvedtaket

«Nasjonal verneplan for fyrstasjoner»s vurdering

I «Nasjonal verneplan for fyrstasjoner» er det gitt følgende vurdering av Stabben fyrstasjon:

« Stabben fyrstasjon er en av landets mest særpregete fyrstasjoner og har relativt stor grad av opprinnelighet. Fyrstasjonen har stor miljøbetydning i sammenheng med tettstedet innenfor.»

Det følger av lov om kulturminner § 15 at Riksantikvaren kan frede byggverk og anlegg eller deler av dem av kulturhistorisk eller arkitektonisk verdi. Videre kan Riksantikvaren i henhold til lov om kulturminner § 19 frede et område rundt et fredet kulturminne så langt det er nødvendig for å bevare virkningen av kulturminnet i miljøet.

På bakgrunn av vurderingen ovenfor finner Riksantikvaren at Stabben fyrstasjon er et så verdifullt bygningsanlegg i både kulturhistorisk og arkitektonisk sammenheng at det oppfyller betingelsene for fredning etter bestemmelsen i § 15. Det er spesielt fyrstasjonens beliggenhet og miljøverdi Riksantikvaren legger vekt på når det gjelder fyrstasjonens verneverdi.

Riksantikvaren finner videre at det er hjemmel for å frede det avsatte området, i henhold til bestemmelsen i § 19. Etter Riksantikvarens oppfatning er det nødvendig å frede hele holmen for å oppnå hensikten med områdefredningen, nemlig å bevare virkningen av kulturminnene i miljøet.

Saksgang frem til fredningsvedtaket

Varsel om igangsettelse av fredningssak ble i samsvar med lov om kulturminner § 22.1 meddelt Kystverket 2. distrikt, Flora kommune og Sogn og Fjordane fylkeskommune i brev av 6. september 1995. Samtidig ble meldingen kunngjort i Norsk lysingsblad, Firda og Bergens Tidende. Det er ikke kommet inn uttalelser til varselet.

Det ble deretter utarbeidet fredningsforslag som ble sendt på høring til berørte parter i brev av 5. februar 1999. Forslaget ble samtidig lagt ut til offentlig ettersyn i Flora kommune, Sogn og Fjordane fylkeskommune samt kunngjort i Norsk lysingsblad, Firda og Bergens Tidende. Det er kommet inn to (2) uttalelser til fredningsforslaget:

1. Uttalelse fra Fylkesmannen i Sogn og Fjordane i brev av 4. mars 1999
2. Uttalelse fra Sogn og Fjordane fylkeskommune i brev av 6. april 1999

Fylkesmannen i Sogn og Fjordane er positiv til fredning av Stabben fyrstasjon etter lov om kulturminner.

Sogn og Fjordane fylkeskommune har i hovedutvalg for kultur den 24. mars 1999 behandlet fredning av fyrstasjoner i Sogn og Fjordane. Hovedutvalg for kultur er positive til fredningsforslagene.

Fredningsforslaget av 5. februar 1999 ble i brev av 5. mai 1999 oversendt Flora kommune for behandling i kommunestyret.

Riksantikvaren har mottatt brev av 6. mai 1999 fra Flora kommune. Flora kommune vedtok å godkjenne fredningsforslaget for Stabben fyrstasjon i bystyremøte 27. april 1999. På bakgrunn av kommunestyrets vedtak og ovenstående begrunnelse finner Riksantikvaren det riktig å fatte vedtak om fredning av Stabben fyrstasjon.

Opplysninger om klageadgang og tinglysing

Riksantikvarens fredningsvedtak kan påklages til Miljøverndepartementet, jfr. Forvaltningslovens § 28. Eventuell klage skal stiles Miljøverndepartementet, men sendes Riksantikvaren. Klagefrist er 3 uker innen mottakelsen av fredningsvedtaket. Fredningsvedtaket vil bli tinglyst av Riksantikvaren i samsvar med lov om kulturminner § 22,5.

Vennlig hilsen

Nils Marstein
riksantikvar

Unni Grønn

Vedlegg: - Kart, datert 12. januar 1999
 - Kopi av utdrag fra «Norges fyr» (Bjørkhaug, Poulsson - Oslo 1986), vedlegg 2.

Gjenpart
m/vedlegg: - Miljøverndepartementet
 - Sogn og Fjordane fylkeskommune, Kulturetaten
 - Fylkesmannen i Sogn og Fjordane, Miljøvernavd.

Likelydende brev til:

Kystdirektoratet
P.b 8158
0033 Oslo

Kystverket 2. distrikt
Postboks 466
5501 Haugesund

Flora kommune
Postboks 43
6901 Florø

Sogn og Fjordane fylkeskommune
Postboks 97
5840 Hermansverk

Grasskjere
A30 Δ 7
7,41

Stabben fyr
A30 Δ 188
6,06

Svartskjeret lykt
A30 Δ 188
6,06

M. Ståhl

STABBen FYRSTASJON - (STATEN V/ KYSTVERKET) - FLORA KOMMUNE

— — — — — AVGRENSNING AV FREDNINGSOMR.

12. JANUAR 1999, RIKSANTIKVAREN

Målestokk 1: 5000

0 50 100 200 300

Stabben fyrstasjon

Navnet Stabben betyr rund, bratt stein.

BELIGGENHET:

På et skjær i sydlige Helleffjord, ca. 4 km vest for Florø.
61 36,1 4 57,5, Flora kommune

OPPRETTET:

1867

FYRBYGNING:

Hvitt trehus med lavt tårn på taket, 15,6 m

LYSKARAKTER:

Grp.okk. 3 fm, 4 hvite, 4 fargede sektorer

LYSSTYRKE:

9 000 cd (4. orden)

LYSETS HØYDE:

16,2 m over høyvann

LYSVIDDE:

13,0 n mil

BRENNETID:

9.7.—28.5.

ENDRET:

1975 automatisert og avfolket

Tegning etter kroki fra 1954.

Samtidig som det ble undersøkt plass til Kinn fyr, ble det foretatt en befarings av farvannet for å finne et egnet sted for et ledfyr. Fyrdirektøren, som selv foretok denne befarings sammen med lokalkjente folk, festet seg ved skjæret Stabben. Om dette sier

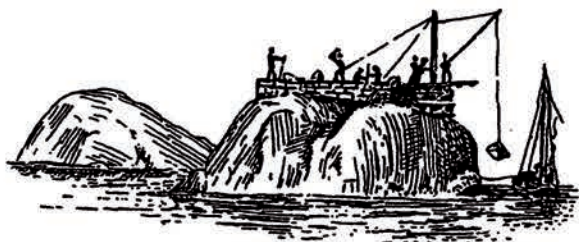
Stabben fyr sett fra syd. Foto 1981.

fyrdirektøren i sin rapport: «Av de forskjellige punkter til fyranlegg mellom Skjeljanger og Stad gis det neppe noget sted hvor et fyr ville være gunstiger enn på Stabben.»

Bevilgning til fyret ble gitt i budsjetterminen 1866/69 etter et overslag på 5154 spd.

Skjæret var så lite at det bare var plass til selve fyrbygningen. Både på grunn av sjøpågang og fordi

Stabben fyr under bygging. Etter blyanttegning av C.F. Diriks, 1866.

det ikke var plass til uthus, måtte grunnmuren gjøres så høy at det ble plass til slike rom i kjelleren. Fyrbygningen i laftet tømmerverk på 12 x 8,3 m med et lite tårn, 3 m i firkant, ble satt opp våren og sommeren 1867. Det går frem at det ble tatt ut 108 storbåtlaste med gråstein fra en holme i nærheten. Tømmer til bygningen ble levert fra Mo verk i Namsos.

Fyret ble tent den 1. oktober 1867.

Allerede to måneder senere — i den første vinterstorm — ble bl.a. en altan skadet av sjøpågang. Neste år ble det bygd en beskyttelsesmur i plogform på nordvestsiden av fyrbygningen. Ca. 35 kubikkmeter gråstein gikk med til dette. Av en

rapport går det frem at en skute rente på beskyttelsesmuren 3.8. 1889. Skuten fikk skade av muren, og fyrbygningen fikk skade av bausprydet som gikk gjennom husveggen. Sistnevnte skade ble taksert til kr. 40,-.

I 1905 ble fyret forandret og forsterket. Tretårnet ble påbygd, og det ble anskaffet og montert en større lykt med et 4. ordens linseapparat. Fyrliset ble vesentlig forsterket ved installasjon av glødelamper. Det ble videre foretatt en fullstendig skjerming med hele 8 sektorer i dette vanskelige farvannet. Samtidig ble landingsforholdene betraktelig forbedret, og en svingkran montert.

I 1965 ble det lagt ut kabel med elektrisk kraft til fyret og bygningen for øvrig. Et reserveaggregat ble montert i tilfelle strømbrudd.

I 1975 ble Stabben fyr automatisert og avfolket. Bygningen står som før.

Stabben fyrstasjon sett fra nordøst. Tegning 1982.

